

ΡΩΣΣΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΝΙΚΟΛΑΪ ΓΚΟΓΚΟΛ

ΤΟ ΜΑΤΩΜΕΝΟ ΚΟΡΜΙ

[Το διήγημα αυτό του μεγάλου Ρώσου συγγραφέως Νικολάϊ Γκόγκολ, είναι εκτενέστατα μολις πρόσθησι 'Αρχαία της 'Επιτροπής της Αποστολικής Λογαριαστικής και είχε αναρτηθεί επί δημοσίωσίν του, κατά διαταγή του κοσμητόρου της 'Ακαδημίας της Πετροπόλεως.]

Μιά νύχτα κατά τις αρχές του καινοκαιριού του έτους 1543 — ή βασιλική σιωπή που ήταν αλλομένη στο χωριό Λανζόμπε, διεκόπη άξαφνα από το ποδοβολήσι των άλλων ενός άποσπασμένου του τάγματος του Στέμματος.

Η σελήνη, προβάλλοντας κάπου-κάπου ανάμεσα απ' τ' αμυγδαλόφυλλα που την περιτύλιγαν, φώτιζε νεκρικά και παράξενα τη λαγκαδιά όπου βρισκόταν το χωριό.

Προς μεγάλη όμως υπερίσχυση των λιγοστών διαβατών, το απόσπασμα αυτό του οποίου ή εμφάνιση προμήνευε κάθε φορά προζαίες, λεηλασίες και φόνους — πέρασε απ' το χωριό σιωπηλά και ουβασαρό. Όλη ή προσοχή του εΐτανε συγκεντρωμένη σ' έναν αιχμάλωτο δεμένο κατά τρόπο παράξενο. Το σώμα του εΐτανε σκεπασμένο από πάνω ως κάτω, με φουσάκια δεμένα με σχοινιά και στη άκρη του εΐχανε δεθεί ένα μικρό κανόνι. Τ' άλογο που τον κορβαλούσε, μόλις και μετά βίας μπορούσε να προχωρήσει. 'Ο δυστυχισμένος αιχμάλωτος θά είχε πέσει κάτω χίλιες φορές ως τότε, αν δεν εΐτανε γερά πισμένος απ' τη σέλλα με χοντρά σχοινιά. Κι' ούτε μπορούσε κανείς να δει το πρόσωπό του που εΐτανε σκεπασμένο μ' ένα σιδερένιο δίχτυ.

Οι πιο περίεργοι χωριζοί έφεραν κάπου-κάπου το θάρος να πληρώσουν να δούνε καλύτερα. Μά ή άπειλητική γροθιά ή και το δόρυ ενός βαρβαλλάρη, τους έκαναν να άπιστοχοροούν τρομαγμένοι και να τρέχουν να κομφτούνε σπίτι τους.

Το άποσπασμα άφησε πίσω του το χωριό κι' έφτασε σ' ένα ξερομαζο μοναστήρι, παλιό βυζαντινού στυλίου.

Ένας βαρβαλλάρης του άποσπασματος, με μουστάκια πελώρια, μαζουρά σ' άπίστευτο βαθμό, πιο μαζουρά κι' απ' τ' άχρία του, και που έδειχνε με τους τροβόλους και το άδιστρο βλέμμα του πως εΐταν ο άρχηγός, κατέβηκε τότε απ' τ' άλογο του και χτύπησε την πόρτα με τον υλοζόπανο του ντυνοφειζιού του.

Οι παλιοί τοΐχοι του μοναστηριού άντήχησαν παραπονετικά, λές κι' ή φωνή κάποιου έτοιμοθάνατου ξεριζοζούσε θρηνητικά μες τόν άέρα. Κι' ύστερα, άλλοθιζε ή 'δια νεκρική σιωπή.

Ένα σωρό βροντές, σε διαφορετικές διαλέκτους, βγήκανε τότε κάτω από τ' αμυγδαλόφυλλα του μοναστηριού του έπιζεγαλιής :

— Μπα ! που να σας πάρη ο διάβολος !... Φοβήσατε όλοι εδώ μέσα ; Άμ έννοια σας και ξερω εγω πως να σας κάνω να ξεπληρώστε !

Και μιά πιστολιά άντήχησε. 'Η σφαίρα πέρασε την ξύλινη πόρτα και βρήκε το παράθυρο της εκκλησίας, το τείμα του έπεσε με τρομακτικό θόρυβο από μέσα.

Μεγάλη ταραχή σηκώθηκε τότε στα κελλι που ήτανε μαζεμένα γύρω από την εκκλησία. Κάτι φώτα έλαμπαν. Άκούστηκε γρότος κλειδιών. 'Η μεγάλη πόρτα άνοιξε τρίζοντας και τέσσερες καλόγεραι, με τόν ηγούμενο μπροστά, παρουσιάστηκαν στο άνοιγμα της, ζίτνοι απ' το φόβο τους, τρέμοντας και κρατώντας στο χέρι ο καθένας κι' από ένα σταυρό.

— Πίσω, μαζοί άνοσταλοί !... εΐπε ο ηγούμενος με φοβισμένη ονή που μόλις άκουσαν. Εΐς το όνομα μ'ν Πατρός, του Υιού και του Άγίου Πνεύματος, πληγίνετε στο διάβολο !...

— Τι ψάλλει ; καλένος αυτός σκύλος ; έβρονχηθή ο άρχηγός σε μιά γλώσσα που δε θά μπορούσε να της δώσης όνομα, έπειδή ήτανε κράμα από

πολλές διαλέκτους μαζί. Τί εΐπες ; Πως εΐμαστε διαβόλοι ; Προσεχε γέρο τ' άλογα σου, το καλό που σου θέλα. Δεν εΐμαστε διαβόλοι. Εΐμαστε στρατιώται του τάγματος του Στέμματος.

— Ποιοί εΐσθε ! Λέ σας ξερω. Γιατί ήρθατε να ταραξέτε την ήσυχία της ορθοδόξου αυτής εκκλησίας ;

— Μου φαίνεται γέρο ξεκουτίσση πως θά σου ζοντήνω τη γλώσσα και μιά πιθαμή... Άς εΐνε τώρα. Άρκετά κουβεντιάσαμε. Δόμου γλήγορα τ' α κλειδιά του όποιου του μοναστηριού.

— Τί θά τ' α κάνεις τ' α κλειδιά του όποιου του ;

— Δέ θά σου δώσω εσένα λογαριασμό, βλάνα. Άν έχεις όρεξη για κουβέντα, να τ' α άλογο μου, κουβεντιάσε μαζί του αν ύπάρχει θεός ή όχι.

— Άδελφέ Κασσιανέ, δώσε τ' α κλειδιά του όποιου σου εΐστών τόν άντιχειστο, εΐπε τότε ο ηγούμενος σ' έναν καλόγερο. Μην έπιμένεις όμως να σου δώσω και χρυσά. Έτέιο πράγμα δε θά τ' α δεΐς εσύ. Άλήθεια σου λέω, όσο αλήθεια εΐνε πως ύπάρχει θεός.

— Αυτό δε μ' ενδιαφέρει έμένα. Οι στρατιώτες μου θέλουν να πιουν. Πρέπει λοιπόν να ποιΐνε. Και αν δε στείλεις άμέσως, να ταραξένε καλόγερο, να φέρουν άχυρο για τ' άλογά μας, θά τ' α βάλω άμέσως να κοιμηθούνε μες την εκκλησία... Κι' εσο για εσένα, θά σε βάλω κάτω και θά σε ζλοισάω ύσπου να φτύσης αΐρα.

Ο ηγούμενος, χωρίς να βγάλη λέξη απ' το στόμα του, γύρισε κατά τους στρατιώτες τ' α μάτια του, που φαινότανε από πολλν καιρό τώρα σ' α μην άνήκανε σ' αυτό τόν κόσμο, έπειδή δεν έξεφραζαν αλύτως τίποτα. Ύστερα έστρεψε μιά ματιά και στον παραξένο αιχμάλωτο με τ' α σιδερένιο δίχτυ στο πρόσωπο. 'Η δέα αυτή θά προξένησε τρομερή κατάπληξη στο γέροντα, που είχε μείνει σκεδόν άπαθής ως εκείνη τη στιγμή.

— Γιατί έπιόσατε αυτόν τόν άνθρωπο ! Το χέρι του Θεού άς πέσει βαρύ στα κεφάλια σας. Θά εΐνε βέβαια κανένας καινούργιος μάρτυς για την πίστη του Χριστού.

Ένας αδύνατος αναστεναγμός βγήκε απ' τ' α στήθη του δυστυχισμένου.

Ο άδελφός Κασσιανός έφερε τ' α κλειδιά που ζήτησαν. Κάποιος άλλος ηγούμενος έφερε και μιά λαμπάδα, και τότε όλο το στρατιωτικό άποσπασμα μπήκε σ' ένα είδος σπηλαίου που βρισκότανε πίσω απ' την εκκλησία.

Ύγρασία τάμου διεπέρασε τ' α κορμί τους μόλις μπήκανε κάτω απ' τη θολωτή και μιά πόρτα. Ο έπι κεφαλής περπατούσε σιωπηλός. Το φως της λαμπάδας, που τρεμάσθηκε, έριχνε στο πρόσωπό του ζιτρινες άνταύγειες και τόζανε να φαίνεται άκόμα πιο άγιο με τ' α κόκκινα μάτια του, ενθ' τ' α μαζουρά μουστάκια του έριχναν μαζουρ ίσχιον πάνω στο χιτώνα του.

Η άγρια έκφραση που είχε κείνη τη στιγμή ή μορφή του, μαρτυρούσε πως κάθε άνθρώπινο αίσθημα είχε νεκρωσει στην καρδιά αυτού του κτηνανθρώπου, πως ή μεγαλύτερη άπόλαυση αυτού του τέρατος εΐταν ο καπνός και ή βότκα και πως μ' αυτόν ο παράδεισος θά εΐτανε κάθε τόπος όπου θά μπορούσε ναχί μπροστά του γυμνούς άνυπεράστιστους άνθρώπους και να χαράζει πάνω τους αίματοπιμένα αυλάκια με τ' α κνούτο του.

Εΐταν ένα κράμα όλων των έθνιοτήτων που ζούσανε στη Ρωσία. Γεννημένος Σέρβος, Ούγγαρος απ' την άγάπη που είχε στο πιστό, Πολωνός με τη στολή του και τη γλώσσα του. Έβραϊός για την άόρταγη φιλορηματία του, κοζάκος για την ευκολία με την όποια σπαταλούσε σε γλέντι τ' α λεπτά του δαΐμονας για την άδιαφορία του προς όλα

και για όλα...

ηγήσε τη
***ο> να χορ
κατάλλου

Φαινότανε τώρα ήσυχος.
Όσ'όσο, κάπου-κάπου, και τρι-
από τα πικνά του μουστάκια, ίδιος ήταν το χάρμα, που σχηματίζε
λάκκους έδω και ζει και που άρχιζε να κινείται όσο προχωρούσανε
και πιο ήρεμένο, τον έβλεπε να παρυσιαστεί.

Εξετάζε προσεκτικά τις τρύπες που είχαν ανοιγμένες πάνω
ατους από χώμα τριχούς, και που έβγαζαν αχνά φυλακές.

Οι τρύπες αυτές εΐτανε το μόνο που τους έδινε να βρούνε
τα δόντια γυναικοπαίδα, όταν καθίσει επάνω τους
σαν κοράκια οι στρατιώται του τόπου, με τα στήματα, σαΐζον-
τας, πυροπολώντας, λεηλατώντας...

Τέλος, έφθασαν σε μιιά ξύλινη πόρτα, κλεισμένη
με δοκάρια και μπάρες.

Ο έπί κεφαλής σταμάτησε και με περιέργεια από
πάνω ως κάτω.

— Λοιπόν; ρώτησε δείχνοντας τον
Κάμποσοι στρατιώται στραθώσαν, έβγαλαν δουλειά και τα
κατάφεραν χωρίς μεγάλο κόπο, να βγάλουν την πόρτα. Η πόρτα
άνοιξε...

Μά τι τόπος παρουσιάστηκε τότε μπροστά τους
"Ολοι άλληλοζωιτάχθηκαν, πρην τολμήσαν, μόνε μέσα.

Υπάρχει κάτι το τρομακτικό νεκρικό...
Έχει βασιλεύει ο θάνατος μ' όλη τη μεγαλειότητα, απλώνον-
τας τα κοκκαλιάρικα δάχτυλά του κάτω από τους ανύστατους πό-
λους, κάτω απ' όλο το ζωντανό και χαρούμενο...

Η μυρωδιά της άπισυνθέσεως και
είτανε τόσο δυνατή ζει μέσα, που τους κόπηκε η
ανάπνοη. Μιά κατασπίδα τρωστίνων διαστρώσεως
θιχε άκίνητη, καρφώνοντας τα τρομερά της
να στους βέηλους, που ήσαν να ταράξουν το
μιά της.

Εΐταν ένα τετράγωνο όπλογειο, χωρίς
Από το θόλο κορμόντανε μεγάλες χλασίδες
γνιές. Το χώμα που έπεσε από το θόλο σχημάτιζε
και ζει μικρούς σπορούς. Πάνω σ' ένα απ' αυτά
τανε πεταμένα κοκκαλιάρικα ανθρώπου.

Οι σαφές είχαν ελεύθερη τη διόδο εκεί
ή κουκουβάγια ή η νυχτερίδα εΐτανε κάτι το
μεις στογυμνό και θλιβερό έξεϊνο σπύλαιο.

— Μπροβό κάμαρα! οδολίασε ο έπι κεφαλής,
που να σέ τραβάνε οι διαβόλοι απ' τα γένια,
καλόγερε. Ποιό θά σου εΐτανε για μένα να κλάψω
έδω. Έλα, τώρα ξάλασε πάνω σ' αυτά τα
και βάλε την κατασπίδα κάτω απ' το κεφάλι
δεμής...

Ένας στρατιώτης έκανε τότε να γελάσει. Μά
τήχησε τόσο πίνιμμα και ανατριχιαστικά κάτω
που φοβήθηκε κι' ο ίδιος σ' σώπασε.

Εσπρωξάν με τις κλωτσιές τον αιχμάλωτο
ότογειού...

Εξεϊνος είχε άκουσει το τρίξιμο της πόρτας
έξαναν τα δοκάρια πέτοντας καταγής. Το φως εΐ-
Το όπλογειο εΐτανε βυθισμένο σε πυκνό σποτάδι. Και
το φρόβο του, ο δυστυχής. Το φάνηκε σά να τον πλά-
πασμα νεκροκρέββατο, πως ο θόρυβος των δοκαρί-
νος που κάνει το φτυάρι ριζόντας χώμα πάνω σε
από ένα ζωντανό άνθρωπο, ενώ το' αδιάφορο πλήθος
μιά φορά' τώρα δε ζει πιά».

Αφού πέρασε την πρώτη στιγμή τρόμου, ο αιχμάλωτος
πρωσε όλη την προσοχή του, όπως τη συγκρατούνε ένας
που το χιόνιμα το όποιο του έδωσαν εΐτανε τόσο δυνατός
δε μπορεί πιά ούτε να σκεπθθ, ενώ άπειαντίας, κοιτάζει
κτικά ό,τι βρεθεί μπροστά του και το εξετάζει με μεγα-
γεια. Κοιτάζει χωρίς να βλέπει, αισθάνεται μα δεν
χορσίσει τις μυρωδιές. Ζη παράξενα.

Και ο άγνωστος αιχμάλωτος, κοιτάζοντας
τάδι, έβλεπε σ' αυτό κάτι φλόγες—τελευταία ανάμνηση
που είχε άφησει έδω. Μά πώς να εΐταν άραγε, και
έφεραν σ' αυτό τον τάφο;

Μη ρωτάτε τέτοια πράγματα στη Ρωσία του 1543.
τάδι, πνεύμα παραφροσύνης σκέπαζαν την άεθραντη
αυτοκρατορία...

Αξαφρα ένωσε κάτι ζωντανό να κινείται μες στα
χτυλά του. Συνήθε άπότομα, μεταφρεμή και πάλι στο
πραγματικό κόσμο, εΐδε τη μαύρη συχμερή κατασπίδα
να κουνάη τα πόδια της πάνω στο δέγμα του, θυμήθηκε
που βρισκότανε—και λιγοθύησε.

Στο άναμεταξύ, οι στρατιώτες είχαν άναγκάσει τους
φοβισμένους καλόγερους να τους φέρουν κρασί και
φαγάκι κι' ετοιμαζόνταν τώρα να το σπώσουν στο γλέντι,
έξω από το δωμάτιο, όπου εΐχανε κλεισει τον αιχμάλωτο
σ' ένα κελλί.

— Α! τον πιάσαμε έπί τέλους! φώναξε ο έπί κεφα-
λής. Άς πάει ένας από σας να τον ρωτήσει ποιός ήτανε
μαζί του.

Οι στρατιώται πήγαν, μα βόηχανε τον αιχμάλωτο λι-

γοθυμισμένο. Δεν όργησαν όμως να τον συνεφέρουν με τις κλωτσιές.
— Έλα τώρα, βροντήθη ο έπί κεφαλής, πές μας πέν εϊνε οι
συνενοχοί σου.

Μιλιά ο αιχμάλωτος.
— Έσένα μιλώ, σκύλε! Βγάλτε του το πανί και το σιδερένιο
δίχτυ απ' το κεφάλι, να μιλήσει.

Αυό στρατιώτες εξετέλεσαν τη διαταγή του.

Μά διαν έβγαλαν το δίχτυ απ' το κεφάλι του αιχμάλωτου και
γύνωσαν άπότομα το πάνω μέρος του κορμιού του, εΐδανε δυό
μακρούς μαύρες πλεξίδες να λύνονται και να σκορπίζονται στο
χώμα, ένα προς ένα κάτωσπο σα μύημα κι' ένα γυμνό πορθε-
νικό στήθος που ανατριχιάζε από ντροπή.

Ο έπί κεφαλής έμεινε μ' άνοιχτό το στόμα απ' την κατάπληξή του:

— Γυναίκα εϊνε; ρώτησε, τέλος, τους στρατιώτες.

— Γυναίκα, καπετάνιο...

— Μά, πως εϊνε δυνατό; Έμεις εΐχαμε κινηγήσει ένα Κιζάνο...

Οι στρατιώται άνασώσαν τους όμοιους άπερώντας και τοῦτοι.

— Βασανίστε την τη σκόλα, φώναξε άξαφρα ο έπί κεφαλής.

Πώς τόλμησε βρωμογύναικο...; Μιλά, λοιπόν; που εϊνε ο Στρα-
νίτζα;

— Η γυναίκα δεν άποκριθήκε.

— Έννοια σου και θά σ' άναγκάσοιμε να μιλήσεις. Σπάστε
της τα χέρια.

Αυό στρατιώται την άρπωξαν απ' τα γυμνά μπράτσα, τσπορα
σαν τόν άφρό του χιόνιματος. Τρομερή κραγή πόνου βγήκε τότε απ'
το στόμα της.

— Θά μιλήσεις;

— Ναι! Γιατί, Θε μου! να μη μπορώ να ήπο-
φέρω τα βασανιστήρια;

— Έλα τώρα, άστα αυτά και πές μας που βρι-
σκεται κείνος.

Τα χέλια της δυστυχισμένης εΐταν έτοιμα να
κινηθούνε, να πούνε κάτι—δταν άξαφρα, άκούγεται
κάποια παράξενη φωνή.

Από το βάθος του όπλογειου άκούστηχαν τα ίζε-
τευτικά λόγια:

— Μη μιλάς Άννα! Μη λές τίποτα, μικρούλα

Άννα!...

Η φωνή που έπρόφερε αυτά τα λόγια εΐταν ά-
γρια και διαπεραστική, μονότονη εΐταν αδύνατη.

Φαινότανε κάτι διήμεσο μεταξύ της φωνής γέρου
και παιδιού. Ο τόνος της δεν είχε τίποτα το ά-
νθρωπινο.

Ολοι ένοιωσαν τις τριζές της κεφαλής τους να
σηκώνονται όρθιες απ' τον τρόπο, και κάποια κρού
ανατριχίλα να παγώνει το αίμα στις φλέβες τους.

Λες κι' εΐτανε ή μαύρη και τρομακτική φωνή που
άκουει ο άνθρωπος τη στιγμή που πεθαίνει.

Ο έπί κεφαλής ανατριχιάσε και κείνος κι' έκανε, χωρίς να το
καταλαβαίνει, το στανρό του. Μά ύστερ' από μιιά στιγμή, το φά-
νηκε πως γελάστηκε.

Οι στρατιώται έφαξαν καλά σ' όλο το όπλογειο, μα δε βόηχανε
τίποτ' άλλο από σαφές και κατασπίδες.

— Μιλά! ξανάλε τότε ο έπί κεφαλής, μα χωρίς να βλαστημίσει
αυτή τη φράσ!

Έξείνη σώπαινε.

— Αφού εϊνε έτσι, έξαζολουθεϊστε τα βασανιστήρια!...

Οι δέμιοι της ξανάπιασαν τα χέρια.

— Μιλά, βρωμογύναικο! οδολίασε ο έπί κεφαλής. Τα μάτια του
έλαμπαν από άγρια χαρά.

Δεν πρόφτασε όμως να πωσώσει το λόγο του και ή ίδια φωνή
έπρόφερε καθαρά κι' εδιδάχρικα:

— Μη μιλάς, μικρούλα μου Άννα.

Η φρίκη έσφιξε για καλά αυτή τη φράσ την ψυχή του έπί κε-
φαλής του άποσπάματος.

Ολοι γέμισαν προς το μέρος απ' όπου εΐχε άκουστε ή φωνή.
Μά τους κόπηκε ή άναπνοη.

Τρομερότερο φάντασμα εΐταν αδύνατο να πορνοαστεϊ σιά μά-
νια ανθρώπου.

Εΐταν ένας άνθρωπος που του εΐχανε βγάλει την έπιδερμίδα.
Εΐταν όλος μες στο αίμα. Οι φλέβες του, μονάχα, σχηματίζαν ένα
γαλάσιο δίχτυ που διακλαδωνότανε σ' όλο το κορμι του.

Το αίμα έσταζε από πάνω του σταγόνα-σταγόνα. Τα
μάτια του έλαμπαν παράξενα μες στο αίματοποτισμένο
πρόσωπό του.

Ολοι άπολιθώθηκαν.

Τι εΐχε συμβεί; Τι τρομερό μυστήριο ήταν αυτό;
Που να ξέρει κανείς! Βαθύ σκοτάδι σκεπάζει τη λευ-
κοντυμένη αυτοκρατορία... Ήταν κανένα άλλο θύμα
των τυράννων; Πραγματικό φάντασμα Σύντροφος του
Στρανίτζα που τον βασανίζαν έκει μέσα; Ποιός ξέ-
ρει;

(1832)

